

Nâzım Hikmet “Türkiye Edebiyatı” Dedi mi?

Gün geçmiyor ki edebiyatımızdaki “Türk edebiyatı mı, Türkçe edebiyat mı?” tartışmalarında yeni bir cephe açılmasın. Türk edebiyatı ifadesini ırkçı/ayırıcı/ayrıştırıcı bulan liberal/etnik milliyetçi/sol liberal/ümmeççi koalisyonu (Post-Kemalistler) bilimsel terminolojinin kullandığı Türk edebiyatı ifadesini yok etmek adına “Türkçe edebiyat, Türkiye edebiyatı, Anadolu edebiyatı, Türkçe söyleyen edebiyatı, yerli edebiyat” gibi yaratıcılığın sınırlarını zorlayan ifadeleri kullanıma sokmaya çalışıyor. Bu sözde “ırkçılık, ayrımcılık” hassasiyeti başka ulusların edebiyatını adlandırmaya gelince kendini göstermezken sanki içerisinde farklı etnik grupları arındıran tek ülke Türkiye Cumhuriyeti’ymiş gibi bir hayal iklimi yaratmaya çalışan Post-Kemalistlerin de büyük emeğiyle meselenin “yersiz yurtsuz aydınlık topluluğu” arasında Türkofobi olarak da adlandırılabilir bir entelektüel cinnet hâline getirildiğine ilişkin bir gerçeği de ortaya çıkarmış durumda.

Post-Kemalist cephedeki tutarsız terminoloji dayatmasının son halkası da Evrensel gazetesinde sözde Sabahattin Ali’yi anmak için kaleme alınan yazıydı. Yazar Tarık Özyıldırım’ın, Nâzım Hikmet’in hiç kullanmadığı “Türkiye edebiyatı” ifadesini çift tırnak içine alarak bu adlandırma sanki Nâzım Hikmet’e aitmiş gibi bir algı yaratması esas itibarıyla rafine bir bilgi dezenformasyonunun, toplumsallık karşıtı bir kültür mühendisliğinin de dışavurumuydu.¹

Ancak ne hikmetse aynı yazar tarafından bir yıl önce kaleme alınan sözde Sabahattin Ali anması yazısında “Nâzım Hikmet’in Türk edebiyatının ‘namuslu’ yazarı olarak adlandırdığı Sabahattin Ali”² şeklinde geçen adlandırma bir yıl sonra “Nâzım’ın deyimiyle ‘Türkiye edebiyatının namuslu evladıydı.’”³ şeklinde “güncellenme” ihtiyacı duyulmuştu! Bu noktadan sonra kapitalist/liberal ideolojik dayatma için sosyalist bir şairin sözlerinin dahi tahrif edilmesinde bir kötülük görülmediğine ilişkin bir çıkarım yapmak zorunda kalıyorum.

Edebiyat terminolojisini değiştirme girişimlerinde başarısız olanların terminolojiyi değiştirmek için tarihsel gerçekleri tahrif edip sahte tarihî tanıklar yaratarak terminolojik dayatmalarına yeni dayanak noktaları aradıklarını görmek ilerici bir şairin dünya görüşünün zıddı bir terminoloji ile yan yana getirilmesinin kapitalizmin sosyalist devrimci Che Guevera’nın fotoğrafının bulunduğu tişörtler üretip kapitalist pazarın kapitalist pazarı genişletme faaliyetleri arasında teknik bir fark göremiyorum.

Elbette her eylemin olduğu gibi Nâzım Hikmet’in sözlerini tahrif edilerek yeni bir edebiyat tarihi yazıcılığına girilmesinin arkasında da ideolojik bir moda var. Bu ideolojik moda, bizi kapitalizmin ve sömürgeciliğin doğduğu ve küreselci düşüncenin palazlandığı topraklar olan İngiltere’ye götürüyor.

İngiliz edebiyatının önemli yazarlarından kabul edilen (Yoksa İngilizce edebiyat mı demeliyim?) *Charlie’nin Çikolata Fabrikası* romanının yazarı Roald Dahl’ın kitapları, James Bond’un yaratıcısı olan Ian Fleming’in kitapları, son olarak da ünlü polisiye yazarı Agatha Christie’nin romanlarının içindeki kilo, ırk, cinsiyete ilişkin “ayrımcılık çağrıştıran” bölümlerin tamamı ya değiştirildi ya da silindi. Elbette bu durum edebiyat dünyasında büyük bir tartışmayı da beraberinde getirdi. Yazarın eserine ilişkin bu tip müdahaleler bir çeşit postmodern sansür olarak değerlendirilebilir miydi, yoksa eserin “çağın gerçeklerine” göre değiştirilmesi eserin zihniyetine ve niteliğine bir zarar verir miydi?

¹ <https://www.evrensel.net/haber/514740/76-olum-yil-donumunde-rahati-kacan-bir-agac-sabahattin-ali>

² <https://www.evrensel.net/haber/492078/edebiyatimizin-gorkisi-sabahattin-ali>

³ <https://www.evrensel.net/haber/514740/76-olum-yil-donumunde-rahati-kacan-bir-agac-sabahattin-ali>

Elbette bu soru kapitalist diskura gönülden bağlı neoliberaler tarafından atılması gereken bir adım olarak değerlendirilip “ayrımcılık” konusunda hassasiyet sahibi olan kamuoyunun vicdanına seslenen bir rıza oluşturulmaya çalışıldı. Her ne kadar bu rıza, toplumun belli kesimleri tarafından (antikapitalistler) yazarın özgürlüğüne ve özgünlüğüne bir müdahale olarak nitelendirilip sert itirazlara muhatap olduysa da medya ve sermayenin propagandalarıyla kapitalizmin yarattığı değer yargılarını içselleştiren kamuoyunun çoğunluğu üzerinde başarılı oldu.

Elbette yayınevleri kendi dünya görüşlerine uygun yazar ve şairlerin kitaplarını basmakta özgürler. Ancak yayınevlerinin kendi dünya görüşlerinin karşısında yer alan yazar ve şairlerin eserlerinin yayın hakkını alıp onları kendi dünya görüşlerine göre “uyarlamaları” etik bir sorunu da beraberinde getiriyor. Yazarın dünya görüşüne ve estetik yaratisına müdahale, onu hâkim ideolojinin meşruiyeti için bir araç hâline getirme yazarın hatırasına yapılan bir saygısızlık olarak değerlendirilmesi gereken bir tutum olarak karşımıza çıkıyor. Elbette bu tutum kapitalizmin menfaatleri söz konusu olduğunda edebiyat “otorite”leri tarafından hasır altı edilebiliyor. Buradaki esas amaç ise gelir adaletsizliğini perdelemek için hayalî ya da güçsüz eşitsizliklere mercek tutularak, kamuoyunun birlikten mahrum bırakılarak tüm enerjisini düşük yoğunluklu ya da hayalî çelişkilere harcamasını sağlamaktır. Kapitalizm güçlü çelişkiyi görünmez kılmak için güçsüz çelişkiyi vitrine çıkarıp istediği düşünce yapısını sanat eserleri vasıtasıyla fark ettirmeden inşa ettirmeyi başarıyor.

Bu hamle her ne kadar ilerici bir adım olarak lanse edilse de postmodern kültürün getirdiği, gerici bir tavır olarak itiraza konu olması gerekir. Unutulmamalıdır ki her dönemin kendine özgü bir ruhu vardır ve her dönem kendi bakış açısını yaratır. Bir edebî eseri yaratıldığı dönemin zihniyetinden koparırsanız artık o eseri objektif olarak değerlendirme imkânınız kalmaz. Ayrıca yazarların da zaaf ve eksiklikleri, bağımlılık, hastalıklar gibi farklı eğilim ve düşünceleri olabilir. Eserlere ilişkin bu tip postmodern sansürlerde bir tanrılaştırma isteği olacak ki yazarların zayıf yönleri gösterilmek istenmiyor. Böylesi bir sansür mekanizması kapitalizmin tipik pazarlama mantığı ile de uyuyor. Nasıl ki bir çamur girinti çıkıntıları törpülenerek heykele dönüştürülüp en muhteşem hâli ile sergileniyor, eserler de çağın hâkim değer yargılarına göre şekillendirilip pazarlanmaya çalışılıyor artık

Elbette İngiltere’de yaşanan bu “romanları liberal düşünceye göre güncelleme” faaliyetlerinin Türkiye özelinde bir izdüşümü olacaktı. Ancak bu izdüşümün Nâzım Hikmet gibi antikapitalist düşüncenin önderi olarak kabul edilen bir şairin sözleri üzerinden Türk toplumuna sunulması bir özgüven perspektifinin de dışavurumu olarak not edilmelidir. Elbette şairlerin söylemlerinin değiştirilmesi ve kamuoyunun yoklanması, tepki gelip gelmeyeceğinin ölçülmesi bu postmodern sansür mekanizmasının ilk ayağını oluşturuyor. İkinci ayak ise şiirlerin ve romanların toptan liberalizmin var olan düzeni sorgulatmayacak “değer yargılarına” göre güncellenmesi olacaktır.

Peki, tahrif edilmiş söylem ve eserleri bırakıp gerçeklere dönecek olursak Nâzım Hikmet, Sabahattin Ali hakkında tam olarak ne dedi? Buyurun gerçekler:

"Sabahattin Ali bizim Türk edebiyatının büyük şehididir, Türk halkının da büyük şehididir. Hürriyet için, milli bağımsızlık için dövüşen Türk halkının büyük şehidi... ve zannediyorum bizde gerçek halk edebiyatının da ilk kurucularından biridir."⁴

⁴ <https://www.tustav.org/gorsel-isitsel/nazim-hikmet-sabahattin-aliyi-anlatiyor/>

Nâzım Hikmet, Sabahattin Ali'yi anarken ne "Türkiye edebiyatı" ne de "Türkiyeli" ifadesini kullanıyor. Ancak maksat gerçekliği değil, gerçeğin yerine istenileni yerleştirmek olduktan sonra Türk edebiyatının en büyük şairi bile saygı duyulması gereken bir özne olmaktan çıkarılıp liberal/kapitalist söylemin meşrulaştırıcı bir aracı hâline getirilebiliyor. Maalesef “yeni dünya düzeni”nde liberal woke kültürünün post-truth algı manipülasyonu bunu emrediyor!

Kaan Eminoğlu, "Nâzım Hikmet “Türkiye Edebiyatı” Dedi mi?"

<https://www.fikirtepedi.com/edebiyat/nazim-hikmet-turkiye-edebiyati-dedi-mi/>

(Yayın Tarihi: 22 Nisan 2024).